

Young Moses: Hero or Villain?

Rabbi Mishael Zion | mishael@byfi.org

EXODUS 2 (FOX TRANSLATION)

שמות פרק ב

⁵The daughter of Pharaoh came down to bathe in the Nile,
while her maidens walked along the Nile.

She saw the little ark among the reeds
and sent her maid to fetch it.

⁶When she opened it, she saw him, the child –
here, a boy weeping!

She pitied him, and she said:

“One of the Hebrews’ children is this!”

⁷Now his sister said to Pharaoh’s daughter,

“Shall I go and get you a nursing woman

from among the Hebrews for you,

that she may nurse the child for you?

⁸Pharaoh’s daughter said to her: “Go!”

The maiden went and called the child’s mother.

⁹And Pharaoh’s daughter said to her,

“Take this child and nurse him for me,

and I myself will pay your wages.”

So the woman took the child and she nursed him.

¹⁰When the child grew up, she brought him to Pharaoh’s
daughter, who made him her son.

She named him Moshe / He-Who-Pulls-Out;

she said: for out of the water *meshitihu* / I-pulled-him.

¹¹Now it was some years later, Moshe grew up;

He went out to his brothers and witnessed their labors.

He saw an Egyptian man striking a Hebrew man, of his brothers.

¹²He turned this way and that and,

seeing that there was no man there,

(ה) ותרד בת פרעה לרחץ על הניאר

ונערותיה הלכת על יד הניאר ותרא את

התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה

ותקחה :

(ו) ותפתח ותראהו את הילד והנה נער

בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים

זה :

(ז) ותאמר אחתו אל בת פרעה

האלף וקראתי לך אשה מינקת מן

העברית ותינק לך את הילד :

(ח) ותאמר לה בת פרעה לכי ותלך

העלמה ותקרא את אם הילד :

(ט) ותאמר לה בת פרעה היליכי את הילד

הנה והינקהו לי ואני אטן את שכרו ותקח

האשה הילד ותניקהו :

(י) ויגדל הילד ותבאהו לבת פרעה ויהי

לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן

המים משיתהו :

(יא) ויהי ביםים ההם ויגדל משה ויצא

אל אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי

מכה איש עברי מאחיו :

(יב) ויפן זה וכה וירא כי אין איש ויך את

he struck down the Egyptian

and hid him in the sand

¹³ He went out again on the next day, and here: two Hebrew men scuffling!

He said to the offender: “Why do you strike your fellow?”

¹⁴ He retorted, “Who made you prince and judge over us?”

Do you mean to kill me

as you killed the Egyptian?”

Moshe was frightened, and thought: Surely the matter is known!

¹⁵ Pharaoh heard of this matter, and sought to kill Moshe;

But Moses fled from Pharaoh’s face and settled in the land of Midyan; he sat down by a well..

¹⁶ Now the priest of Midian had seven daughters.

They came, they drew water, and filled the troughs

to water their father’s flock;

¹⁷ Shepherds came and drove them away.

But Moshe rose up, he delivered them and gave drink to their sheep.

¹⁸ When they returned to their father Reuel, he said, “How is it that you have come back so soon today?”

¹⁹ They answered, “An Egyptian delivered us from the shepherds; and also he drew, yes, drew water for us and watered the flock.”

²⁰ He said to his daughters, “So where is he? Why did you leave the man? Call him, that he may eat bread (with us).”

²¹ Moses agreed to settle down with the man,

and he gave Tzipporah his daughter to Moshe

²² She bore a son whom he named Gershom/Sojourne There

for he said,

“I have become a sojourner in a foreign land.”

הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַחֹל :

(יג) וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשְּׁנִי וַהֲנִיחַ שְׁנֵי אֲנָשִׁים

עֹבְרִים נֹצְעִים וַיֹּאמֶר לָרֶשֶׁע לְמָה תִּכֶּה רֵעִי :

(יד) וַיֹּאמֶר מִי שְׂמַךְ לְאִישׁ שֶׁר וְשֹׁפֵט

עָלֵינוּ הֲלֹהֲרֹגְנִי אַתָּה אִמֵּר פֶּאֶשֶׁר הָרַגְתָּ

אֶת הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲכֵן נֹדַע

הַדָּבָר :

(טו) וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּבְקֹשׁ

לְהַרְגוֹ אֶת מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה

וַיָּשָׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר :

(טז) וַיִּלְכְּדוּן מִדְיָן שִׁבְעַת בָּנוֹת וַתִּבְאֵנָה

וַתִּדְלְגָנָה וַתִּמְלֵאנָה אֶת הָרְהָטִים לְהַשְׁקוֹת

צֹאן אֲבִיהֶן :

(יז) וַיָּבֹאוּ הָרֹעִים וַיִּגְרְשׂוּם וַיִּקָּם מֹשֶׁה

וַיּוֹשַׁעַן וַיִּשְׁקֵן אֶת צֹאנָם :

(יח) וַתִּבְאֵנָה אֵל רְעוּאֵל אֲבִיהֶן וַיֹּאמֶר

מַדּוּעַ מֵהֲרַתָּן בָּא הַיּוֹם :

(יט) וַתֹּאמְרֵן אִישׁ מִצְרִי הִצִּילֵנוּ מִיַּד

הָרֹעִים וְגַם דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשְׁקֵן אֶת הַצֹּאן :

(כ) וַיֹּאמֶר אֵל בְּנֹתָיו וַאֲיוֹ לְמָה זֶה עֲזַבְתֶּן

אֶת הָאִישׁ קְרָאָן לוֹ וַיֵּאכַל לָחֶם :

(כא) וַיֹּאֶל מֹשֶׁה לְשִׁבְתָּ אֶת הָאִישׁ וַיִּתֵּן

אֶת צִפְרָה בְּתוֹ לְמֹשֶׁה :

(כב) וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ גֶרְשֹׁם כִּי

אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה :

TRADITIONAL COMMENTARIES ON EXODUS 2

WHY DID GOD CHOOSE A "PRINCE OF EGYPT"? | AVRAHAM IBN EZRA, SPAIN, 13TH CENTURY COMMENTATOR

God's thoughts are deep, and who can understand his secrets, for he alone understands history. Maybe God turned events such that Moshe will grow up in the House of Royalty so that his personality will be of the highest level in learning and behavior there, and will not be oppressed, used to being in a House of Slavery. For you see that he killed the Egyptian for oppressing violently. And he saved the daughters of Midyan from the shepherds who were oppressing them, preventing them from watering their sheep. And one more reason: Because if he would have grown up among his people, they would know him from his youth, and would not fear him – for they would think of him as one of them.

ומחשבות השם עמקו ומי יוכל לעמוד בסודו ולו לבדו נתכנו עלילות. אולי סבב השם זה שיגדל משה בבית המלכות להיות נפשו על מדרגה העליונה בדרך הלימוד והרגילות ולא תהיה שפלה ורגילה להיות בבית עבדים. הלא תראה שהרג המצרי בעבור שהוא עשה חמס. והושיע בנות מדין מהרועים בעבור שהיו עושים חמס להשקות צאן מהמים שדלו. ועוד דבר אחר: כי אילו היה גדל בין אחיו וכירוהו מנעוריו לא היו יראים ממנו כי יחשבוהו כאחד מהם: אבן עזרא על שמות פרק ב פסוק ג

MOSHE – A MURDERER? | RABBI MOSHE BEN NACHMAN, NACHMANIDES, SPAIN, 13TH CENTURY

For they told him that he was Jewish, and he wanted to see them, for they were his brothers, and when he saw their suffering and the hard work, and he could not stand it! That is why he murdered the oppressing Egyptian beater.

כי הגידו לו אשר הוא יהודי והיה חפץ לראותם בעבור שהם אחיו, והנה נסתכל בסבלותם ועמלם ולא יכול לסבול, ולכן הרג המצרי המכה הנלחץ. רמב"ן, פירוש לשמות ב, יא, ד"ה "ויצא אל אחיו"

HE SAW THERE WAS NO ONE | RABBI JACOB ISAAC OF KLENBURG, GERMANY, 18TH CENTURY

Moshe thought that one of his fellow Hebrew brothers who were standing around him would stand up against the Egyptian, and save their injured brother. "And he saw their was no one" – he saw there wasn't among them a "real person", and none of them took to their heart the troubles of their brother to try and save him.

חשב משה שאחד מאחיו העברים העומדים סביבו יתקומם על המצרי, ויציל את אחיו המכה. "וירא כי אין איש" ראה שאין ביניהם גבר בגוברין ואין מהם שם על לב צרת אחיו להשתדל על הצלתו. ר' יעקב צבי מקלנבורג, הכתב והקבלה, מאה ה-18

MOSHE'S MORAL BRAVERY | RABBI MOSHE CHALPHON HACOHN, TUNISIA 19TH C.

Four actions of Moshe our Leader inform us of his greatness of spirit: full of divine courage, distinguished, who could not bear to see persecution and oppression, and who did all he could to save and redeem others:

When he was in the royal palace Moshe went to see with his own eyes the situation of our brothers the house of Israel,
And his beating the Egyptian who beat one of our fellow Hebrews,
And his rebuke to the evil Hebrew who beat his fellow man,
And his saving the seven daughters of the Medianite priest, Yitro, from the hand of shepherds and robbers.

And from this must every person of wide heart and holy spirit learn to take a stand and save his brothers and sisters from the hand of those who exploit them, especially in those places where our brothers are oppressed and tormented by those of no covenant.

Moreover when one of our fellow Jews is exploiting someone else – one cannot turn a blind eye and action must be taken to help and rescue the oppressed. Even when the oppressed person is not of our faith, it is proper that even in such a situation one stand in support of those that are being persecuted, because *any* oppressor is repulsive to God (Deut 25:16).

And from this we must learn that even when a person is in serenity and security, in peace and comfort in his home, wealth and honor surround him, and his requests are heard by the local government – even then he must not think "Here, I have peace in my home, and what do I care about my brothers or my sisters or indeed the whole world..."

A person must also not think to himself: "Perhaps by attending to someone else's issues I will suffer some physical harm or monetary loss, or my status will fall in the eyes of the local government", even quoting the Rabbinical rule that "Your lost object and your peer's lost object – your lost object takes precedence" etc., for only someone who is of an unclean spirit would say such things, firstly because if he does not act to help and save the poor and impoverished – tomorrow or the day after the persecution will arrive at *his* door – and then it will indeed be his own affliction. And moreover in issues that regard the rule of the land – it is an obligation and a commandment for every person to protest, thus fulfilling the verse: "And you shall purge the evil from your midst" (Deut. 13:6). And whoever turns away from such situations is a despicable lost wretch.

In truth, many of our fellow Jews are good hearted, holy spirits, that will rescue an exploited person from his abuser – but due to our sins we also have no lack of people that only see themselves and their own profit, completely ignoring that which happens to others – as long as they themselves are in peace, while if the issue was relevant to them even by a hairbreadth, they would turn worlds...

Rabbi Moshe Chalphon HaCohen, 1874-1950, "Darkei Moshe", Djerba, Tunis, 19th C

גבורתו המוסרית של משה

ארבע הפעולות אשר פעל משה רבינו מגידים ומודיעים לנו גודל רוממות נפשו: מלא רוח גבורה אלוהית, רם המעלה, אשר לא יוכל להביט את העול והחמס, ומציל היה בכל מה שאפשר לו להציל:
(א) אשר עם היותו בבית המלכות הלך לראות מצב אחינו בית ישראל,
(ב) והכאתו את המצרי אשר היה מכה את אחד מאחינו העברים,
(ג) ותוכחתו לעברי הרשע המכה את רעהו
(ד) והצלתו לשבע בנות כהן מדין מיד רועים וחמסנים.

ומזה ילמד כל בר לבב ובעל נפש יקרה להיות עומד בפרץ להציל את אחיו מיד עושקיהם נפש. ובפרט באותם המקומות אשר אחינו שם מדוכאים ומעונים מבני בלי ברית. וכן גם בהיות אחד מאחינו בית ישראל עושק אין להעלים עין וראוי לעזור ולהושיע את הנעשק, גם בהיות הנעשק נכרי ראוי גם כן בבוא מעשה כזה לעמוד לימין הנעשק כי תועבת ה' כל עושה עול.

ומן האמור יש ללמוד גם כן שגם בהיות האדם בהשקט וביטחה שלום ונחת באוהלו ועושר וכבוד סביבו ודבריו נשמעים אצל הממשלה, אל יהיה חושב בלבבו לאמור הנה שלום באוהלי ומאי איכפת לי מן אחי או מן כל העולם כולו. וכן אל יחשוב בלבבו לאמור שמא על ידי זה שאני מטפל בעסקי זולתי פן יבולע לי ויהיה לי איזה הפסד ממוני או גופני או לא יהיו עוד דברי נשמעים אצל הממשלה, ואבידתי ואבידת חברי אבידתי קודמת וכיוצא. כי לא יאמר כזאת רק מי שהוא בעל נפש לא טהורה, האחד כי אם כה לא יעשה להציל ולהושיע עני ואביון למחר או למחרתו יוסיפו עוד בני עולה לעונותו גם הוא ונמצא כי הדבר נוגע ממש אל עצמו ואל בשרו. ועוד כי בדבר כזה שהוא כללי לישוב המדינה, החוב והמצווה על כל אדם למחות לקיים מה שנאמר ובערת הרע מקרבך.

וכל המעלים עין בזה אינו אלא טועה נבזה וחדל אישים.

ובאמת יש ויש מאחינו בעלי לב טוב ונפש טהורה להציל עשוק מיד עושקו אך בעוונותינו הרבים איננו חסרים גם כן מאיזה אנשים שאינם מביטים רק להנאת עצמם ומצבם ומעלימים עין לגמרי מכל עסקי זולתם אם נעשק ואם עושק, ובלבד שיהיו אתם בשלום. ואם כזאת יהיה נוגע הדבר להם אפילו כמלא נימה בונים עולמות ומחריבים אותם.

ר' משה כלפון הכהן, "דרכי משה", גירבא, תוניס, מאה ה-19

Moses, our teacher, only once saw the face of God
 And forgot. He did not want to see the desert
 Nor, even the promised land, but only the face of God.
 He struck the rock in the fury of his longings
 He climbed Mt. Sinai and descended. He shattered the two
 Tablets of the Covenant and made a
 Golden calf. He searched
 In fire and cloud. But he remembered only
 The strong hand of God and his outstretched arm
 But not his face. Just like one who wants
 To remember the face of a loved one but cannot.
 He made for himself a 'mug shot' taking from the face
 Of God, the face of the burning bush, and the face of
 Pharaoh's daughter as she leaned over him when he was an infant in the basket
 And he distributed the picture to all the tribes of Israel
 And throughout the wilderness. But no one had seen
 And no one recognized. And only at the end of his life
 On Mt. Nebo he saw, and died with a kiss from the face of God.

Yehuda Amichai

Patuach, Sagur, Patuach translated by Steve Sager p.29, #5

משה רבנו ראה רק פעם אחת את פני האלוהים
 ושכח. הוא לא רצה לראות את המדבר
 ואפילו לא את הארץ המבטחת, אלא רק את פני האלהים.
 הוא הכה בסלע בזעם געגועיו
 הוא עלה להר סיני וירד, הוא שבר את שני
 לוחות הברית ועשה עגל זהב, הוא חפש
 באש ובעשן, אבל הוא זכר רק את
 יד האלהים החזקה ואת זרועו הנטויה
 ולא את פניו והיה כמו אדם שרוצה
 לזכר את פני מי שאהב ולא יוכל.
 הוא עשה לעצמו קלסטרון מפני
 האלהים ופני הסנה הבוער ופני
 בת פרעה שנרכנה מעליו כשהיה תינוק בתבה,
 והפיץ את התמונה בכל שבטי ישראל
 ובכל המדבר, אבל איש לא ראה
 ואיש לא הכיר. ורק בסוף חייו,
 על הר נבו ראה ומת
 בנשיקת פני האלהים.

יהודה עמיחי, "פתוח סגור פתוח"

Passers-by

Franz Kafka, *Contemplation* (1912)

When one is taking a walk through the street at night,
and a man — already visible from a distance because the street rises in front of us and the moon is
full — runs toward us,
we will not tackle him,
    even if he is weak and ragged,
    even if someone is running behind him and screaming,
but rather we will let him continue running.

Because it is night,
and it isn't our fault that the street is rising before us in the full moon,
and besides, maybe these two have staged this chase for their own entertainment,
maybe both of them are pursuing a third,
maybe the first man is being pursued even though he is innocent,
maybe the second man wants to kill him and we will become accomplices to the murder,
maybe the two of them know nothing about one another and each is going independently to his
bed,
maybe they are sleepwalkers,
maybe the first man is armed.

And after all, don't we have a right to be tired, haven't we drunk a lot of wine?
We are happy when the second man has also vanished from sight.